

En moderne, åben
og inkluderende
indsats for
mennesker med
psykiske lidelser

Hovedrapport

RAPPORT FRA REGERINGENS UDVALG OM PSYKIATRI

OKTOBER 2013

TEKNISK GENNEMGANG

Regeringens udvalg om psykiatri

Udvalget blev nedsat primo april 2012 og påbegyndte sit arbejde i maj 2012.

Udvalget har bestået af repræsentanter fra:

- Det Sociale Netværk
  - SIND
  - LAP (Landsforeningen Af nuværende og tidligere Psykiatribrugere)
  - Bedre Psykiatri
  - De Lægevidenskabelige Selskaber
  - Danske Regioner
  - KL
  - 5 personligt udpegede medlemmer
  - Herudover Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet, Social-, Børne- og Integrationsministeriet, Undervisningsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen.
-

Regeringens udvalg om psykiatri

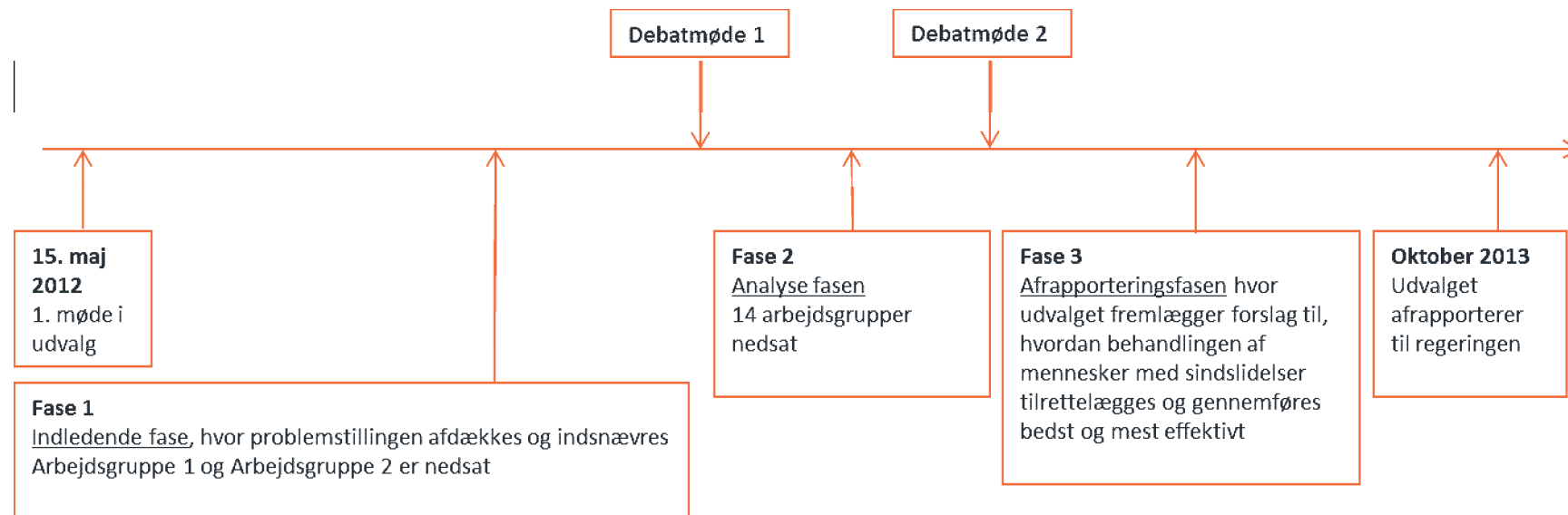

- 12 møder i perioden maj 2012 til september 2013.
    - På nogle af udvalgets møder har der været oplæg fra eksterne deltagere.
  - Arbejdsgruppe 1 og Arbejdsgruppe 2
  - 14 underarbejdsgrupper
  - 2 debatmøder om henholdsvis
    - Forebyggelse, recovery, kvalitet, inddragelse af patient/borger og pårørende, sammenhængende indsatser og internationale erfaringer
    - Civilsamfundet og inklusion af mennesker med psykiske lidelser på arbejdsmarkedet.
  - I løbet af udvalgets arbejde har alle kunne skrive til udvalget på mailadressen: psykiatriudvalget@sum.dk
-

Regeringens udvalg om psykiatri

- Faser i udvalgets arbejde: maj 2012 - oktober 2013

Psykiatriudvalgets kortlægning

- **Arbejdsgruppe 1** har kortlagt og vurderet struktur, kapacitet og sammenhæng i indsatsen for mennesker med psykiske lidelser.
- **Arbejdsgruppe 2** har beskrevet og vurderet udviklingen i psykiatriske diagnoser og behandlingsmuligheder.

Psykiatriudvalgets kortlægning

Arbejdsgruppe 1's rapport bygger på tre konsulentrapporter:

- Deloitte. Analyse af kapaciteten i psykiatrien
- Rambøll. Analyse af kapaciteten i den kommunale indsats overfor mennesker med psykiske vanskeligheder
- COWI. Fremme af mental sundhed og forebyggelse af psykiske lidelser

Psykiatriudvalgets kortlægning

Arbejdsgruppe 1's rapport viser overordnet, at

- Der anvendes omkring **20,1 mia. kr.** på den regionale psykiatri, psykologordning, PPR og den sociale indsats.
- Hertil kommer udgifter til indsatser i almen praksis, det kommunale sundhedsområde, skole-, uddannelses- og dagtilbudsområdet samt beskæftigelsesområdet.

Psykiatriudvalgets kortlægning

Udvikling i kapacitet i psykiatrien

- I børne- og ungdomspsykiatrien er antallet af patienter steget med 165 pct. fra 2001 til 2011 svarende til en gennemsnitlig årlig stigning på 15 pct.
    - Personalekapaciteten i børne- og ungdomspsykiatrien har været uændret i perioden.
  - I voksenpsykiatrien er antallet af patienter steget med næsten 25 pct. fra 2001 til 2011.
    - Der er sket et fald på 3 pct. i den samlede personalekapacitet i voksenpsykiatrien siden 2009.
  - Andelen af retspsykiatriske patienter er fra 2007 til 2011 steget med mere en 50 pct. og siden 2001 er andelen mere end tredoblet.
    - Den samlede personalekapacitet er siden 2009 steget med 20 pct.
-

Psykiatriudvalgets kortlægning

Udvikling i kapacitet på socialområdet

- Antallet af børn og unge med psykiske vanskeligheder er steget med 4 pct. fra 2007 til 2010.
    - Antallet af kommunale årsværk på børneområdet er stort set uforandret.
  - På voksenområdet er de samlede kommunale udgifter steget med 14 pct. fra 2007 til 2011.
    - Antallet af årsværk er steget med ca. 16 pct.
  - Fra mere til mindre indgribende indsatser
-

Psykiatriudvalgets kortlægning

Udviklingen på det behandlende psykiatriområde

- Stor variation i indsats og kapacitet på tværs af regioner
  - Fx varierer det gennemsnitlige antal indlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien fra 20 dage i Region Nordjylland til 40 dage i Region Sjælland.
- Indsatsen er gået fra mere indgribende til mindre indgribende.
- Markant vækst i antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien og retspsykiatrien.

Psykiatriudvalgets kortlægning

Barriere for bedre kapacitetsanvendelse

- Manglende sammenhæng mellem den regionale psykiatri og kommunerne
- Manglende sammenhæng internt i kommunen - mellem forvaltninger
- Manglende sammenhæng mellem den regionale psykiatri og praksissektoren
- Manglende brug af evidensbaserede metoder

Psykiatriudvalgets kortlægning

Muligheder for bedre udnyttelse af kapaciteten

- Øget faglig og økonomisk styring
  - Øget brug af fleksible tilbud i kommunerne
  - Tidlig indsats og forebyggelse i kommunerne
  - Bedre sammenhæng på tværs og internt
  - Øget brug af evidensbaserede metoder
  - Bedre arbejdstilrettelæggelse og opgaveglidning
  - Målrettede indsatser på beskæftigelsesområdet
-

Psykiatriudvalgets kortlægning

Potentiale for bedre ressourceanvendelse

- **Den regionale psykiatri**

	Mio. kr.
Børne- og ungdomspsykiatri	136
Voksenpsykiatri	363
I alt	499

- **Den kommunale indsats**

	Mio. kr.
Midlertidigt botilbud	153
Længerevarende botilbud	124
I alt	290

Psykiatriudvalgets kortlægning

Arbejdsgruppe 2's rapport om udvikling i diagnoser og behandling viser overordnet, at

- Forekomsten af **psykotiske lidelser** som bipolar affektive lidelser og skizofreni samt **depressive lidelser** blandt børn, unge og voksne vurderes ikke at være steget i perioden 2001 til 2011.
    - Der ses dog en fordobling af forbruget af antidepressiv medicin i perioden.
  - Forekomsten af **angst og stressrelaterede tilstande** er vanskelig at opgøre, men der har igennem perioden fra 2001 til 2011 været en stigning i antallet af voksne med fobi og andre angsttilstande.
  - Antallet af børn, unge og voksne med **spiseforstyrrelser** har ligget stabilt for så vidt angår indlagte patienter og svagt stigende for så vidt angår ambulante patienter i perioden 2001 til 2011.
-

Psykiatriudvalgets kortlægning

Arbejdsgruppe 2's rapport om udvikling i diagnoser og behandling viser overordnet, at

- Udviklingen i **ADHD** har været særlig markant i perioden 2001 til 2011 for både, børn, unge og voksne. Samme tendens gør sig gældende for forbruget af lægemidler til behandling af ADHD.
    - Blandt børn og unge er ADHD den hyppigst registrerede psykiatriske diagnose. Andelen af mennesker i behandling i Norge, Sverige og Danmark er på samme niveau.
  - Antallet af patienter med **dobbeltdiagnose** er næste fordoblet i den regionale psykiatri i perioden 2001 til 2011.
  - Antallet af **foranstaltningsdomme** har været stigende over perioden svarende til mere end en fordobling siden 2001.
  - Forekomsten af **somatiske lidelser** er højere for mennesker med psykiske lidelser i forhold til den øvrige befolkning.
Overdødeligheden for mennesker med psykiske lidelser er for kvinder 17,1 år kortere og 21,9 år kortere for mænd.
-

Psykiatriudvalgets kortlægning

Arbejdsgruppe 2's rapport om udvikling i diagnoser og behandling viser overordnet, at

- Der er væsentlige regionale forskelle inden for diagnosticering af psykiske lidelser.
  - Årsagerne kan være en kombination af:
    - Forskelle i sygelighed regionerne imellem
    - Forskelle i brug af diagnoser på tværs af regionerne
    - Forskelle i organisering af indsatsen, herunder opgavefordeling mellem den kommunale sektor, praksissektoren og den regionale psykiatri
  - Psykiatriudvalget nedsatte på baggrund af kortlægningerne 14 hurtigt arbejdende arbejdsgrupper, som skulle bidrage med analyser af de problemstillinger, som kortlægningerne afdækkede.
-

Psykiatriudvalgets analysefase

De 14 nedsatte underarbejdsgrupper:

- Overdødelighed
  - Brugen af medicin
  - Retspsykiatri
  - Tvang i den regionale psykiatri
  - Inklusion og civilsamfund
  - Rehabilitering og recovery
  - Telepsykiatri og velfærdsteknologi
  - Patient/borger- og pårørendeinddragelse
  - Forebyggende og tidlig indsats for børn og unge
  - Forebyggende og tidlig indsats for voksne
  - Sammenhæng og kontinuitet på tværs af sektorer
  - Kvalitet og sammenhæng i den kommunale indsats
  - Kvalitet og sammenhæng i den regionale indsats
  - Ressourceanvendelse og styring
-

10 udfordringer

Væsentlige udfordringer i indsatsen for mennesker med psykiske lidelser

- Utilstrækkeligt fokus på tidlig indsats og rehabilitering
  - Behov for et ligeværdigt, åbent og inkluderende arbejdsmarked og uddannelsessystem
  - Ulighed i sundhed og levetid
  - Begrænset inddragelse af borger og pårørende som ressource i borgerens forløb
  - Utilstrækkelig sammenhæng mellem sektorer og fagområder
  - Begrænset (tvær-)faglig konsensus og tendens til fokus på den medicinske behandling
  - Behov for fokus på kompetencer og efteruddannelse
  - Manglende brug af evidensbaserede metoder og utilstrækkelig forskning, dokumentation og effektmåling af indsatser
  - Manglende reduktion i tvangsanvendelse
  - Mangelfuld planlægning og styring og grundlag for bedre ressourceanvendelse i regioner og kommuner.
-

Fokusområder

Udvalgets har fundet 6 områder, hvor en styrket indsats kan imødegå udfordringerne:

- Forebyggelse og tidlig indsats
- Styrket sammenhæng i indsatsen
- Høj kvalitet i den faglige indsats
- Inddragelse af borgere, pårørende og civilsamfund
- Nedbringelse af tvang
- Bedre styring og ressourceanvendelse

Psykiatriudvalgets forslag

Psykiatriudvalgets forslag falder inden for to kategorier:

- **De blå bokse** indeholder forslag, der indebærer en bedre udnyttelse af den eksisterende kapacitet.
- **De grønne bokse** indeholder forslag, der efter udvalgets opfattelse kunne prioriteres, baseret på den nyeste viden/evidens for tiltaget og et generelt krav om omkostningseffektivitet.

Psykiatriudvalgets forslag

Ny ramme og retning for psykiatrien

- Ændret syn på mennesker med psykiske lidelser – fra ”kronisk syge” til muligheder for recovery

  - **Systemet skal understøtte den enkelte patients/borgers recovery-proces ved, at**
    - Øge patienters selvbestemmelse, rettigheder og respekt – se patienten som en ressource
    - Åbenhed, inddragelse, dialog og samarbejde – inddrage patientens egne ressourcer i behandling og støtte
    - Recovery, rehabilitering og fleksibilitet – støtte og behandling så tæt på borgeren og så fleksibelt som muligt
-

Lancering

- **Psykiatriudvalgets rapport blev formelt overdraget til regeringen på et pressemøde på Christiansborg.**

